

Volledig gelukkig

Een op de tien minderjarige kinderen groeit op in een onvolledig gezin. Over het algemeen zijn deze kinderen minder tevreden over hun leven en vertonen ze vaker riskant en crimineel gedrag dan hun leeftijdgenootjes die opgroeien met een vader en een moeder.

In 1997 groeit 90 procent van de 3,4 miljoen minderjarige kinderen op in een volledig gezin, terwijl 10 procent bij één van zijn ouders woont.

Over het geheel genomen is het leefklimaat van kinderen uit een eenoudergezin minder gunstig dan van kinderen uit een tweeeoudergezin. Dat blijkt allereerst uit de verschillen in de tevredenheid over het leven dat zij leiden. Zes procent van de tweeeouderkinderen en dertien procent van de eenouderkinderen evalueren het leven niet positief.

Meedoen in de samenleving

Ook over de financiële middelen van het huishouden zijn eenouderkinderen minder te spreken. Na een echtscheiding blijven kinderen vaak bij de moeder achter, die gemiddeld minder inkomsten heeft dan de vader. Hoe sterk dat kan doorwerken blijkt uit het feit dat eenoudergezinnen minder vaak duurzame goederen in huis hebben als een video, vaatwasmachine en magnetron. Zo bezit tachtig procent van de tweeeoudergezinnen en zestig procent van de eenoudergezinnen een personal computer.

Eenouderkinderen doen minder vaak mee met verenigingsactiviteiten. Zij zijn bijvoorbeeld minder vaak lid van een sportvereniging. Ook gaan zij wat minder vaak naar het café of naar een museum en lenen zij minder vaak boeken uit de bibliotheek.

Het lijkt erop dat de minder gunstige financiële situatie in veel eenoudergezinnen niet alleen gevolgen heeft voor de materiële welvaart, maar ook voor de mogelijkheden om mee te doen in de samenleving en op het terrein van de vrijetijdsbesteding.

Tevreden over opleiding

Het verschil in tevredenheid over de genoten opleiding is groot. Vijftien procent van de voltijdscholieren uit een tweeeoudergezin tegen 26 procent van de scholieren in een eenoudergezin is in meer of mindere mate ontevreden met de genoten opleiding. Ook uit andere cijfers over schoolbeleving blijkt dat eenouderkinderen het minder leuk vinden op school. Zij zijn minder tevreden over hun studieprestaties en verzuimen vaker om gezondheidsredenen. Zij vinden vaker dat de opleiding niet klopt met het beeld dat zij er tevoren van hadden en ze zijn ook minder op de hoogte van de latere beroepsmogelijkheden. Ook weten zij minder vaak hoe ze moeten solliciteren. Eenouderkinderen spijbelen evenwel niet meer dan andere kinderen. Evenveel een- en tweeeouderkinderen hebben de afgelopen twee maanden gespijbeld: twintig procent.

Meer riskant gedrag

Het percentage rokers en soft- en harddrugsgebruikers is onder kinderen uit eenoudergezinnen veel hoger dan onder kinderen uit tweeeoudergezinnen. Van de kinderen uit tweeeoudergezinnen rookt 23 procent, onder eenouderkinderen is het 33 procent. Een op de vijf eenouderkinderen heeft de vier weken voor de ondervraging hashisch of marihuana gebruikt. Dat is meer dan tweemaal zo veel als onder tweeeouderkinderen.

Zeven procent van de eenouderkinderen heeft ooit cocaïne gebruikt (en twee procent van de tweeeouderkinderen) en vier procent amfetaminen (twee procent van de tweeeouderkinderen). Het gebruik van XTC is bij eenouderkinderen driemaal zo hoog (twaalf procent

heeft ooit XTC gebruikt) en het gebruik van paddo's tweeënhalmaal zo hoog (tien procent heeft ooit paddo's gebruikt). Deze verschillen kunnen niet worden toegeschreven aan leeftijdsverschillen. In dit onderzoek onder 12- tot 24-jarigen was de gemiddelde leeftijd van kinderen uit beide gezinstypen even hoog.

Gegeven de duidelijk hogere consumptie van soft- en harddrugs onder eenouderkinderen is het iets frequentere bezoek aan disco- en houseparty wel te verklaren. Opvallend is anderzijds dat in dit onderzoek het alcoholgebruik onder een- en tweeouderkinderen ongeveer even hoog is.

Ouders éénoudergezin toleranter?

Over het algemeen stelt de alleenstaande ouder zich wat toleranter op als het gaat om huisregels rond tv-kijken, muziek luisteren, de dagindeling door het kind, laat thuiskomen en huiswerk maken. Van elke drie kinderen in een eenoudergezin zegt één kind dat de ouder zich nooit bemoeit met het huiswerk. Bij de kinderen in tweeoudergezinnen is dat zo in een op de vier. Er is zelfs een verschil van tien procentpunten bij het zelf bepalen van de dagindeling: kinderen in een eenoudergezin zijn daar vrijer in. Van de kinderen in een eenoudergezin mag elf procent soft drugs gebruiken van zijn ouders, tegenover zes procent van de kinderen in een volledig gezin. Overigens: als het gaat om overspel zijn kinderen uit eenoudergezinnen zelf minder tolerant dan kinderen uit tweeoudergezinnen. Zij vinden vaker dat overspel van de vaste partner een breekpunt in de eigen relatie

zou zijn. Dat deze score vaak iets te maken heeft met de ervaren situatie thuis is te begrijpen.

Gebrek aan toezicht?

De Amerikaanse psycholoog Baumeister suggereert in zijn boek *Losing Control* dat de slechte scores op school, het hogere drugsgebruik en de criminaliteit van eenouderkinderen te maken hebben met een gebrek aan zelfdiscipline. Het aanleren van zelfdiscipline is volgens hem een van de belangrijkste doelen van de opvoeding. In eenoudergezinnen is hier minder tijd voor, omdat deze ouders 'er alleen voorstaan'. Zij steken verhoudingsgewijs meer tijd en energie in het zorgen voor de basisbehoeften van hun kinderen, zoals eten, onderdak en kleding. Zo is er minder tijd voor rechtstreeks toezicht, een van de vereisten voor het aanleren van zelfdiscipline.

Eenouderkinderen mogen dan misschien meer, het is de vraag, stelt Baumeister, of dat goed voor ze is. Toch moet het gebrek aan toezicht in eenoudergezinnen vooral als een feitelijke constatering en niet als verwijt worden opgevat. Zoals twee meer weten dan één, hebben twee ouders ook meer tijd dan één ouder om toezicht uit te oefenen. ▶

Christine Jol

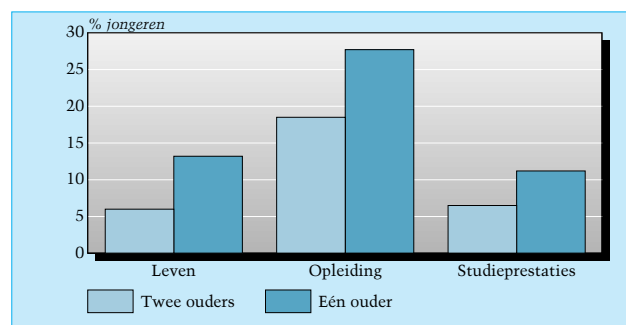
Jeugd 1999, feiten en cijfers. CBS/Kluwer (Voorburg/Heerlen, 1999)

POLS

De gegevens over de leefsituatie van jongeren van 12 tot 24 jaar zijn afkomstig uit het Permanent Onderzoek Leefsituatie (POLS) 1997 Module Jongeren, een representatieve steekproef van circa tweeduizend jongeren. Enkele gegevens zijn afkomstig uit de basisvragenlijst van POLS. Daar betrof het ruim zeventuizend jongeren in de genoemde leeftijdsgroep.

Tot de kinderen in een eenoudergezin behoren alleen kinderen die bij één van hun ouders wonen, die alleenstaand is. Er zijn in 1997 213 duizend kinderen die wonen in een eenouderhuishouden, ontstaan door echtscheiding en 30 duizend kinderen in een eenouderhuishouden dat is ontstaan na overlijden van één van de ouders. Tot de tweeoudergezinnen worden ook stiefoudergezinnen gerekend: één of beide ouders kunnen een eerdere relatie hebben gehad. Door de kleine aantallen eenoudergezinnen en stiefoudergezinnen kon in de gegevens uit de POLS-jongerenmodule geen nader onderscheid worden aangebracht.

Niet zo tevreden met...

Drugsgebruik, 1997

